

drugi kos, — prav gotovo bi mi ga bili dali, in jaz bi ga bil nesel k očetu v čebelnjak in bi jim bil povedal o lačnem Matijcu Močnikovem, in oče bi mi bili zopet namazali z medom in z Matijcem bi bila drobila vsak svoj kos in vesela bi bila oba.

K svoji sreči pa sem se od svojega očeta in matere naučil dobrotljivosti in usmiljenja in zdaj res ne občutim večjega veselja, kot to, če morem storiti komu kaj dobrega.

Zdaj spoznam resnico, ki jo je zapisal veliki apostol sv. Pavel:

„Mnogo blaženejše je dajati kot prejemati.“
Ferdinand Gregorec.

NEZGODA ZAVRŠČANOVEGA ŠIMNA.

Slika. — Spisal S. Svetina.

Zgodilo pa se je vse tako, kakor je tukaj zapisano.

Že prej so zvedeli ljudje, da pridejo v vas vojaki, in ženske so pretresavale to važno novico pri vaškem vodnjaku. Važna novica je bila res to za našo vas, zakaj odkar ljudje pomnijo, ni bilo pri nas vojakov. Zdaj pa kar truma za trumo! Možaki so zmajevali z glavo, češ, da je to kazen božja; matere so strašile z vojaki neubogljive otroke. In pomagalo je to. Po vasi ni bilo več toliko vpitja, nepotrebnege tepeža, joka — skratka: postalo je mirno in vse je pričakovalo strahoma »hudih« vojakov.

Najbolj pa se je ustrašil vojakov Završčanov Šimen. Precej povem, zakaj.

Izmed vseh cibk, čopk in putk, kar jih je rahtalo in kokodajvalo na Završčanovem dvorišču, se je najbolj odlikovala Završčanova lepa Grahorka. Pa je bila ponižna in se ni bahala s svojo lepoto. Mirno je zobla in pobirala zrnje na dvorišču. Kadar so pri-

nesli Završčanova mati pehar s prosom in koruzo in so posegli vanj in natresli na tla rumenega zrnja, takrat se Grahorka ni silila v ospredje, da bi več dobila — ampak je bila vedno med zadnjimi. To je bilo vseč Završčanovi materi, zato so ji vrgli skoro vedno pest zrnja čez druge putke, da je tudi ona kaj dobila. Mislili so si: »Ponižnost je lepa čednost, in kdor je ponižen, je vreden, da se ga obdari.«

Prikupila se je Grahorka tudi petelinu Grebenjaku. Kadar je dobil čez dan na bližnjem travniku kak mrčes, vselej je poklical najprej Grahorko in ji ga je pokazal. Tudi Grebenjak je vedel ceniti ponižnost.

In če povemo, da je bila Grahorka last Završčanovega Šimna, da je bila n j e g o v a , potem si lahko mislite, zakaj se je Šimen bal vojakov. »Pridejo, ulové jo, zakoljejo in jo pojedó,« si je mislil Šimen in solza se mu je zasvetila v očesu. Ugibal je in ugibal, kako bi Grahorko skríl in kam, pa ni mu prišla na um nobena pametna. »Če jo ujamem in jo kam skrijem, iztaknejo jo in po njej bo! Še vprašali ne bodo, če jo smejo. Oh, ko bi jih le ne bilo! Pa morda vendarle ne pridejo. Čaj, grem vprašat očeta!« Steče za hišo, kjer so oče Završčan cepili gol, da bi napravili iz nje ročice pri vozu.

»Oče, ali pridejo vojaki?« vpraša očeta in glas se mu trese.

»Menda pridejo. Pri županu vedó. Tudi neko »pisanje« je prišlo, ki pravi, da pridejo.«

Malo je manjkalo, in Šimen bi bil zajokal na glas.

»Vojaki mi bodo vzeli Grahorko, oče, če pridejo!« zakliče in komaj zadržuje solze.

»E, saj menda niso tako hudobni, kakor si ti misliš,« odgovoré oče Završčan. Toda tudi njim se je zdelo, da vojak, ki je truden in lačen, ne razločuje, kaj je moje in kaj tvoje.

Šimen je šel pogledat za Grahorko. Na travniku so iskale živeža še štiri kure, in med njimi je bila tudi njegova ljubljenska.

»O, Grahorka, ko bi ti vedela, kaj te čaka, gotovo bi ne hodila tako brezskrbno po travniku!«

vzklikne Šimen. Kure so dvignile glave, a kmalu jih zopet povesele in iskale naprej živeža.

V tem so prišli mati iz kuhinje in zagledali otožnega Šimna. Obstali so in se začudili.

»Zakaj pa si žalosten, Šimen?« ga vprašajo in ga primejo za roko.

»Ali so vojaki res tako hudobni, mati, kakor pravijo?«

»Jaz ne vem. Petrinov Janž je bil tri leta pri vojakih. Pravi, da so taki, kakor sam bognasvaruj. Zakaj pa prašaš to?«

»Oh, Grahorka, Grahorka, mati!« zajoče Šimen na ves glas in ihti, da ga mati komaj potolažijo. »Petrinov Janž že pravi tako,« rekó mati, »ampak Janž je širokoustnež, da ga mu ni para.«

Te besede so Šimna s pridom utešile.

* * *

Proti večeru drugega dne je bilo, ko se je pripodil v vas Kosmačev Jurko s kozo Marogo, ki jo je pasel na Rebri, gričku ne ravno blizu vasi.

»Jejhata, že gredo, že gredo, vojaki gredo, pa koliko jih je!« je vpil Jurko na vso sapo in kazal z roko proti Rebri.

Čez četrto ure so bili vojaki že v vasi in so se razkropili po hišah.

To so gledali vaščani! Vojaki, od glave do pet v lepi, modri opravi, so se jim zdeli kakor čudež. Mlađi so bili, visokorastli in krepke postave. Marsikaj so vedeli povedati, kako je po svetu. Najprvo so se jim bližali možaki, potem ženske in naposled otroci. Pokazalo se je, da niso tako hudi, kakor so si vaščani predstavljali. Nekateri so imeli brke, dolge in črne, in teh se je vaška otročad najbolj bala. —

Tako se je zgodilo, da sta prišla tudi k Završčanovim dva vojaka. Prav nič se nista razlikovala od drugih. Imela sta modro suknjo, modre hlače, modro kapo in za kapo bel trak. Šimen ju je gledal najprvo od daleč, toda ko sta mu pomignila, prišel je bližje in kmalu so si bili dobri prijatelji.

In ravno tega prijateljstva je bilo Šimnu dan pozneje žal. Bila sta namreč ta dva vojaka prava prevejanca.

Na Završčanovem dvorišču sta stala vojaka in Šimen. Pa reče natihoma starejši vojak — Tine mu je bilo ime — svojemu mlajšemu tovarišu Lipetu: »Glej, glej, Lipe, kako lepe putke ima ta gospodinja! Spodobila bi se nama dobra večerja. Veš kaj? Tista-le grahasta je prav lepa in dobro bi bilo, ko bi jo dobila.« In Tine je pomežiknil Lipetu. Ta je stopil k Šimnu in ga pogladil po glavi.

»Šimen, ali bi nama prodal eno kokoško?«

Šimen je debelo pogledal in ni mu šlo precej v glavo, pokaj bi vojaka potrebovala kokoško.

»Šimen, tisto-le grahasto, glej!«

»Cibke so materine, samo Grahorka je moja. Pa te vam ne dam, za nič ne!« odgovori Šimen.

»Fant! Štiri dvajsetice ti dava s Tinetom. Pomisli, da si za ta denar kupiš marsikaj lepega! Na sejmu kake orgljice, ali nožek, lep in svetel, in še ti bo ostalo denarja.«

Šimen je pomislil na dvajsetice, na orgljice, na nožek — in njegov trdni sklep, da Grahorka ne dá, se je začel majati. »Denar dobim in bom bogat. Sicer je pa še veliko takih kokošk, kakor je Grahorka. Pri Peharjevih imajo tudi tako putko — čisto podobna je moji. Putka je Peharjevega Peterčka, ki mi je oni dan rekel, da mi jo dá, če mu dam v zameno zajčka. Zajček tako ni vreden toliko kakor Grahorka. Imel bom potem dvajsetice in povrh še Peterčkovo putko. Ako povem materi, kako dobro kupčijo sem naredil, bodo gotovo veseli in še pohvalili me bodo,« mislil si je Šimen.

Vojaka sta videla, da deček omahuje, in sta še bolj silila vani. In res! Šimen se vda in privoli v kupčijo.

»Samo to ti rečem, Šimen, da ne smeš danes povedati materi, da si nama prodal kokoš, in tudi očetu ne. Nikomur, razumeš! — Danes nimava denarja, šele jutri zjutraj ga dobiva in ti plačava. Le brez skrbi bodi, ne uneseva ti ga ne!« prigovarjal je Lipe dečku. In glejte! Tudi s tem je bil Šimen zado-

voljen. Grahorka, ki se je izprehajala po dvorišču z drugimi tovarišicami, ni vedela, da se zbirajo nad njo pogubonosni oblaki. Nič hudega ni slutila, ko je zgrabil vojak Lipe poleno in dejal Tinetu: »Bomo videli, če znam kaj meriti.« Toda kar naenkrat je zažvižgalo po zraku poleno in zadelo ubogo kokoš. Parkrat je še strepetala s perutnicama in po njej je bilo. Vojaka sta Grahorko oskubila, perje skrila in šla v kuhinjo k Završčanki. Šimen ni šel z njima.

»Veste, mati,« začel je Tine, »tole kokoš sva kupila pri vašem sosedu, štiri dvajsetice sva dala zanjo, oskubila sva jo, samo prosiva vas, če bi bili tako dobri, da bi jo nama spekli. Saj veste, vojak je revež, in svet stoji na prošnji.«

Završčanka se je dala preprositi in jima je spekla kokoš. Oj, mati Završčanova, ko bi bili vi vedeli, čigava je putka, in kako kupčijo sta naredila vojaka, gotovo bi jima bili povedali par gorkih in ozmerjali oba! A kaj se hoče! Tine in Lipe sta imela dobro večerjo in sta šla nato spat. Nista pa pozabila še enkrat zabičiti Šimnu, da mora molčati in obljubila sta mu vnovič, da dobi zjutraj denar. Šimen je res molčal in ni črnil o vsem niti besede.

Drugo jutro na vse zgodaj je zapela na vasi trobenta, vojaki so se hitro zbrali in se postavili v vrste; še enkrat je zapela, poveljnik je dal znamenje in odšli so.

Zastonj je iskal Šimen ob tem času Tineta in Lipeta okrog hiše. Oba sta izginila, kakor bi se vdrla v zemljo. Začul je trobento in stekel na konec vasi, da bi videl, kaj je, in da bi dobil morda tam vojaka, ki sta mu bila dolžna štiri bele dvajsetice. Res je videl oba, toda korakala sta že v vrsti z drugimi in se posmehovala ubogemu Šimnu.

Ko je naš Šimen spoznal, da je ogoljufan, da nima ne dvajsetic in tudi Grahorke ne, začel je jokati. No, saj drugega tako ni vedel, kaj naj bi bil storil. Kaj se je zgodilo potem, ko je vso stvar zvedel Završčan, o tem molči zgodovina in Šimen tudi.

